

การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางการเมืองภายหลังการเลือกตั้งท้องถิ่นในห้วงปี 2564:

กรณีศึกษา อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ

CHANGES IN POLITICAL BEHAVIOR AFTER THE 2021 LOCAL GOVERNMENT ELECTIONS: A CASE OF PHUKIEO DISTRICT, CHAIYAPHUM PROVINCE

ธิดารัตน์ ขำทิพย์พาทย์^{1*}, ศิริศักดิ์ เหล่าจันทาม²

Thidarat Khathiphathee^{1*}, Sirisak Laochankham²

^{1*} นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 40002
ประเทศไทย

^{1*} Master Student, Master of Public Administration, College of Local Administration, Khonkaen University, Khonkaen Province, 40002, Thailand

^{2*} ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 40002 ประเทศไทย

² Assistant Professor Dr., College of Local Administration, Khonkaen University, Khonkaen Province, 40002, Thailand
E-mail address (Corresponding author): ¹thidarat_kh@kkumail.com (Author): ²sirisaklao@kku.ac.th

รับบทความ : 28 เมษายน 2565 / ปรับแก้ไข : 29 มิถุนายน 2565 / ตอรับบทความ : 12 กรกฎาคม 2565

Received : 28 April 2022 / Revised : 29 June 2022 / Accepted : 12 July 2022

DOI : 10.14456/nrru-rdi.2022.77

ABSTRACT

This research aims to explain the changes in political behavior after the 2021 local government elections. The study focuses on two critical issues that include: the political behavior of citizens and the political behavior of local politicians. Each case can be described in two aspects-political awakening and political participation. For research site selection, a researcher purposefully selected five local governments (two subdistrict municipalities and three subdistrict administrative organizations in Phukieo district, Chaiyaphum province). The interview data were gathered from 27 key informants, after that used an interview form has been approved by advisor, they were divided into three groups: eligible voters, local politicians, and local government officials. A researcher recruited the participants by considering the local citizens who had experiences in political activities at the local level. Then, the interview data were analyzed using a thematic analysis process. The themes that emerged from data analysis help explain the patterns of the changes in the political behavior of local citizens and politicians. The results show that the political behavior of local citizens and politicians has noticeably changed after the 2021 local government elections, resulting in a greater level of political awakening and better political participation. In addition, findings indicate that vote buying has an insignificant effect on people's electoral decisions. Notably, people considered the candidates based on personal qualifications, past work in the area, and experience. Moreover, local politicians are energetic in improving their potential to gain public acceptance. The research also found that younger candidates are involved in local politics.

Keywords : Local politics, Election, Political behavior, Political awakening, Political participation

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มุ่งอธิบายการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางการเมืองภายหลังการเลือกตั้งท้องถิ่นในห้วงปี 2564 ใน 2 ประเด็นสำคัญ คือ พฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนและพฤติกรรมทางการเมืองของนักการเมือง โดยในแต่ละประเด็นได้อธิบายถึงลักษณะ การตื่นตัวทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทั้งสองกลุ่ม โดยศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด 5 แห่ง ประกอบด้วยระดับเทศบาลตำบล 2 แห่ง และระดับองค์การบริหารส่วนตำบล 3 แห่ง ผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก 3 กลุ่ม ด้วยวิธีการเลือกแบบจำเพาะเจาะจง ประกอบด้วย ประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้ง นักการเมืองท้องถิ่น และ ข้าราชการส่วนท้องถิ่น รวมจำนวน 27 คน จากนั้น

ใช้แบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ข้อมูลที่ได้นำมาจัดระเบียบข้อมูล สร้างรหัสข้อมูล เชื่อมโยงคำตอบที่สัมพันธ์กัน เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการ ค้นหาแก่นสาระซึ่งแก่นสาระที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลได้อธิบายลักษณะของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางการเมือง ทั้งในส่วนของภาคประชาชนและนักการเมืองตามวัตถุประสงค์การวิจัย ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนและนักการเมืองหลังจากการเลือกตั้งท้องถิ่นในปี 2564 เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนโดยเฉพาะ เกิดการตื่นตัวทางการเมืองที่สูงขึ้นและส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มากขึ้นอีกด้วย นอกจากนั้นยังพบอีกว่า การซื้อสิทธิขายเสียงไม่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งของประชาชนโดยส่วนใหญ่ และเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกผู้สมัครของประชาชนจะเน้นพิจารณาจากคุณสมบัติส่วนบุคคลและผลงานที่ผ่านมาที่ได้ทำไว้ในพื้นที่ และที่สำคัญจะเห็นได้ชัดว่าพฤติกรรมของนักการเมืองมีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเองให้ได้รับการยอมรับจากสาธารณะมากขึ้น และมีนักการเมืองคนรุ่นใหม่เข้ามาสู่การเมืองท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น

คำสำคัญ : การเมืองท้องถิ่น, การเลือกตั้ง, พฤติกรรมทางการเมือง, การตื่นตัวทางการเมือง, การมีส่วนร่วมทางการเมือง

บทนำ

การปกครองท้องถิ่นของประเทศไทยนับว่าเริ่มขึ้นตั้งแต่ที่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2476 ที่มีการระบุถึงราชการส่วนท้องถิ่นซึ่งหมายถึงเทศบาลเป็นครั้งแรก ในระหว่างนั้นจนถึงปี พ.ศ. 2540 ก็ได้มีการจัดตั้งสภาจังหวัด สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์การบริหารส่วนตำบล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ (Natthapattanan, 2019, online) แต่ก็ถือว่าอำนาจส่วนใหญ่ยังเป็นของส่วนกลาง โดยที่ผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่นส่วนใหญ่ในช่วงแรกยังมาจากการแต่งตั้ง ทำให้ท้องถิ่นยังขาดอำนาจขาดอิสระ ซึ่งเมื่อปี พ.ศ. 2540 ได้มีการกำหนดให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นจะต้องมาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรง ภายหลังได้มีการประกาศใช้กฎหมายการเลือกตั้งท้องถิ่นในปี พ.ศ. 2545 โดยกำหนดให้มีการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับทุกประเภท และเมื่อปี พ.ศ. 2546 (Natthapattanan, 2019, online) นำไปสู่การประกาศใช้กฎหมายเกี่ยวกับท้องถิ่นทั้งหมด 3 ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พระราชบัญญัติเทศบาล และพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด ทำให้เกิดการเลือกตั้งท้องถิ่นทุกระดับทุกประเภททั้งประเทศเป็นครั้งแรก ต่อมาช่วงปี พ.ศ. 2557 ก็เกิดการรัฐประหารโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ส่งผลให้การเลือกตั้งท้องถิ่นถูกระงับไปทำให้การปกครองส่วนท้องถิ่นไทยสะดุดและขาดความต่อเนื่องยาวนานหลายปี และได้มีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งท้องถิ่นอีกครั้ง จนได้ออกประกาศใช้ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นฯ และพระราชบัญญัติจัดตั้งท้องถิ่น ทุกระดับ ในปี พ.ศ. 2562 เป็นกฎหมายฉบับปัจจุบัน (Natthapattanan, 2019, online)

จากความเป็นมาข้างต้นนั้น พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562 ซึ่งมีแก้ไขปรับเปลี่ยนข้อกำหนดหลายเรื่องด้วยกัน เช่น คุณสมบัติของผู้ที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งฯ การปรับเปลี่ยนขยายระยะเวลาการลงคะแนนจาก 08.00 น. ถึง 15.00 น. เป็น 08.00 น. ถึง 17.00 น. เพิ่มเติมเรื่องการหาเสียงทางอิเล็กทรอนิกส์ เรื่องคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งจากที่ต้องมีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ในเดือนมกราคมของปีที่มีการเลือกตั้ง มาเป็นต้องมีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้งถือว่าเป็นการเพิ่มจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปด้วยนั้น เลือกตั้ง (Office of the Council of State, 2019, online) และในส่วนของพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2562 ก็มีการปรับเปลี่ยนเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งตำแหน่งนายกเทศมนตรี คือจากอายุไม่ต่ำกว่า 30 ปี มาเป็นอายุไม่ต่ำกว่า 35 ปี

ในวันเลือกตั้ง (Office of the Council of State, 2019, online) และที่สร้างกระแสวิพากษ์วิจารณ์ในสังคมที่สุด น่าจะเป็นการแก้ไขเกี่ยวกับการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ที่มีการปรับเปลี่ยนเกี่ยวกับการลดจำนวนสมาชิกสภาท้องถิ่น (ส.อบต.) ลงจากเขตเลือกตั้งละ 2 คน เหลือแค่เขตเลือกตั้งละ 1 คน และกำหนดอีกว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จะต้องจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายขึ้นไป พร้อมทั้งกำหนดชัดเจนเกี่ยวกับวาระการดำรงตำแหน่งของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกิน 2 วาระมิได้ (Office of the Council of State, 2019, online) จนเกิดปรากฏการณ์เป็นกระแส เกิดการวิเคราะห์ต่าง ๆ มากมายในสังคม

การเลือกตั้งท้องถิ่นมีการว่างเว้นมานาน ทั้งระดับองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) ระดับเทศบาล และระดับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ที่ว่างเว้นเป็นเวลาเกือบ 10 ปี ซึ่งได้มีการปรับเปลี่ยนกฎหมายการเลือกตั้งท้องถิ่นไปหลายประเด็น รวมถึงปัจจุบันมีสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-19 (COVID-19) ที่ทำให้คนกลับมาอยู่ภูมิลำเนามากขึ้น จะสร้างการเปลี่ยนแปลงในการเลือกตั้งท้องถิ่นหรือไม่ การเลือกตั้งจะมีความเข้มข้นและคึกคักมากน้อยแค่ไหน กระแสของชนรุ่นใหม่หรือคนหน้าใหม่บางส่วนที่กลับมาอยู่ภูมิลำเนา จะสร้างการเปลี่ยนแปลงในการเมืองท้องถิ่นได้หรือไม่หรือฐานเสียงส่วนใหญ่ก็ยังคงเป็นกลุ่มคนมีอายุในพื้นที่และที่สำคัญจะลดการทุจริตคอรัปชั่น ส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลในการทำงานมากขึ้นหรือไม่ ถึงแม้ว่าการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น เช่น ใน ระดับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับการเมืองระดับชาติในระดับต่ำ แต่ก็มีบ้างที่พรรคการเมืองระดับประเทศพยายามส่งตัวแทนของพรรคลงสมัครแข่งขันในระดับท้องถิ่น ที่เห็นชัดเจนเลยก็น่าจะเป็นระดับองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) (Thai PBS, 2021, online) นอกจากนี้ ก็พบว่าการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เมื่อปลายปี พ.ศ. 2563 ผลสรุปคือการเมืองเก่ายังคงรักษฐานเสียงไว้ได้อย่างเข้มแข็ง โดยจะเป็นในลักษณะที่เป็นฐานเสียงเดิม ยังเกี่ยวข้องกับเรื่องของหัวคะแนน กลุ่มนักการเมืองบ้านใหญ่ที่สามารถเอาชนะกลุ่มการเมืองรุ่นใหม่ได้แบบขาดลอย ถึงแม้ว่าในการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อ ปีพ.ศ. 2562 กระแสการเมืองรุ่นใหม่ จะได้รับความนิยมสามารถครองใจประชาชนได้เป็นจำนวนมากก็ตาม (Whongsajjachok, 2020, online) และประชาชนส่วนใหญ่ต้องการให้เกิดการเลือกตั้งท้องถิ่นในเร็ววัน โดยมีหลักเหตุผลว่า การเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของประชาชนและการเลือกตั้งท้องถิ่นจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ทำให้การพัฒนาท้องถิ่นได้ดีขึ้น โดยที่ประชาชนพิจารณาเลือกผู้สมัครจากผลงานที่เคยผ่านมา รวมถึงนโยบายของผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งประชาชนไม่ได้ยึดติดกับการซื้อสิทธิ์ขายเสียงแบบที่เคยผ่านมา (Nacha & Kamnuasilpa, 2019, p. 546)

จากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในห้วงระยะเวลา 5 ปี ที่ผ่านมามีผู้ศึกษาเกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่นในหลาย ๆ ด้าน เช่น ชูศักดิ์ คำลั่น และกฤษณา ไวกมล (Khamlont & Vaisamyuat, 2020, pp. 388-389) พบว่าปัญหาการทุจริต การเลือกตั้งท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังคงมีอยู่ในพื้นที่ เนื่องจากสาเหตุว่ากฎหมายไม่มีความชัดเจนหรือเด็ดขาด มีการตั้งพรรคพวกเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวอยู่ และเมื่อไม่นานมานี้ สติธร ธนานิธิโชติ (Thananithichot, 2021, online) ได้มีการวิเคราะห์และอธิบายว่า จากการเลือกตั้งระดับเทศบาล ในเดือนมีนาคม ปี พ.ศ. 2564 ที่ผ่านมามีผลปรากฏว่า กลุ่มผู้สมัครหน้าใหม่ก็ได้ที่นั่งผู้บริหารท้องถิ่นเพียงบางส่วนเท่านั้น เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนที่นั่งทั้งประเทศยังถือว่าน้อยมาก ซึ่งทั้งนี้ก็ไม่มีการอธิบายในส่วนของ การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในมิติของการตื่นตัวทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองในมุมมองของประชาชนและนักการเมืองท้องถิ่น ดังนั้นทำให้ผู้วิจัย มีความสนใจ ศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่เกิดขึ้นภายหลังการเลือกตั้งท้องถิ่น เมื่อมีการปฏิรูปแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่บ่อยครั้ง เพื่อเป็นบทสะท้อนให้เห็นว่า ในทางปฏิบัตินั้น การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับท้องถิ่นนั้นทำให้การพัฒนาของการเมืองท้องถิ่นและการพัฒนา

ท้องถิ่นเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่อย่างไร ซึ่งทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาในพื้นที่อำเภอกุฉิเยว จังหวัดชัยภูมิ เนื่องจากเป็นอำเภอขนาดใหญ่ มีประชากรประมาณหนึ่งแสนสองหมื่นคน มีแนวเขตติดต่อกับจังหวัดอื่นคือจังหวัดขอนแก่น อำเภอกุฉิเยวเป็นศูนย์รวมของหน่วยงานราชการทุกภาคส่วนและมีประวัติศาสตร์เกี่ยวกับการปกครองระบบประชาธิปไตยของไทย เช่นมีการสร้างอนุสาวรีย์ประชาธิปไตยอำเภอกุฉิเยวเมื่อปี พ.ศ. 2484 (The Issander, 2019, online) ซึ่งเลือกศึกษาองค์ปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล เพราะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไปที่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด ประชาชนมีความตื่นตัว คำนึงและมีความคาดหวังกับการเมืองสูง เป็นการเลือกตั้งที่ในภาพรวมนั้นคาดเดาได้ยาก เพราะมีความหลากหลายไม่ว่าจะเป็นเชิงจำนวนพื้นที่ ประชากร และฐานะรายได้ สร้างแรงกดดันให้กับผู้ที่จะเข้ามาทำงานเพื่อสร้างการพัฒนาท้องถิ่นพอสมควร

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนและนักการเมือง โดยศึกษาใน 2 ประเด็น คือ การตื่นตัวทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ประโยชน์การวิจัย

ผู้วิจัยมุ่งหวังว่างานวิจัยนี้จะช่วยสะท้อนให้ทราบถึงพฤติกรรมทางการเมืองภาคพลเมืองในระดับท้องถิ่น ทั้งในภาคการเมืองและภาคประชาชน ซึ่งลักษณะพฤติกรรมที่พบจะเป็นตัวบ่งบอกถึงพัฒนาการของประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่นของไทยภายหลังจากประเทศไทยได้มีการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่น และที่สำคัญจะเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการตื่นตัวของประชาชนภายหลังจากที่ว่างเว้นจากการเลือกตั้งมาเป็นเวลานาน

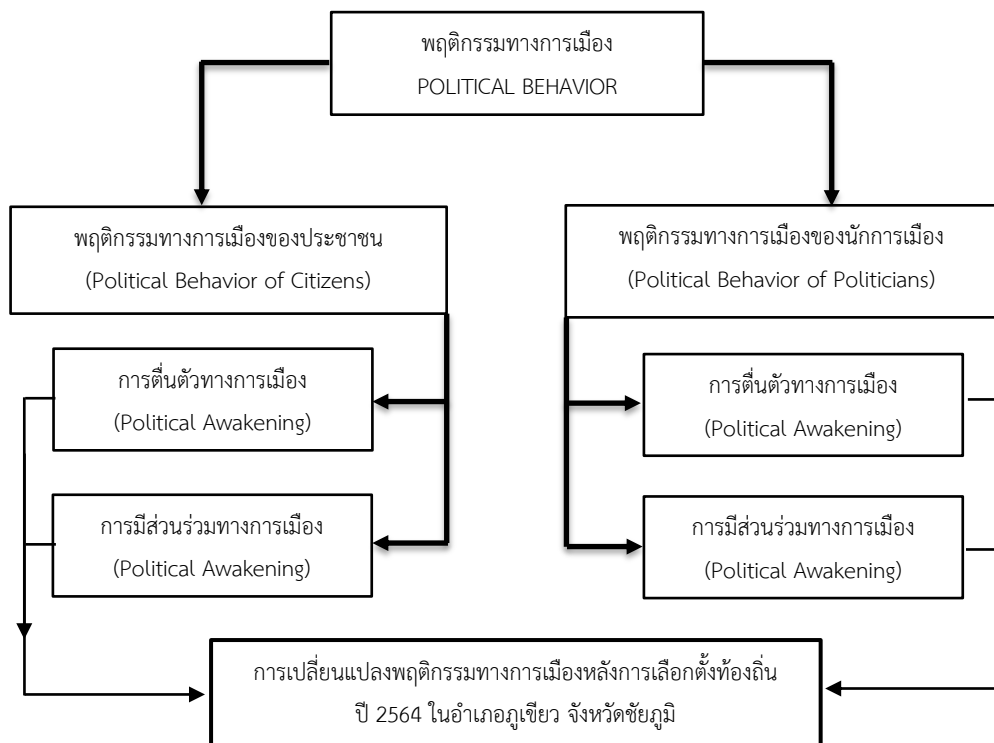
คำถามการวิจัย

การเมืองท้องถิ่นมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ อย่างไร หลังการเลือกตั้งท้องถิ่นในระดับเทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สืบค้นงานวิจัยในช่วงไม่เกิน 5 ปีย้อนหลัง เกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่น การเลือกตั้งระดับท้องถิ่นและพฤติกรรมทางการเมืองเลือกตั้งท้องถิ่น ซึ่งก็ได้ข้อสังเกตว่าปัญหาการทุจริต การเลือกตั้งท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังคงมีอยู่ เนื่องจากสาเหตุว่ากฎหมายไม่มีความชัดเจนหรือเด็ดขาด มีการตั้งพรรคพวกเพื่อผลประโยชน์ (Khamlont & Vaisamyuat, 2020, p. 388) แต่ก็มีงานวิจัยอีกหลายงานวิจัยที่ค้นพบว่า ประชาชนมีมุมมองว่าการเลือกตั้งท้องถิ่นจะทำให้บ้านเมืองเจริญก้าวหน้าและพัฒนาประเทศให้เดินต่อไป (Phansak et al., 2020, pp. 389-390) และประชาชนต้องการให้เกิดการเลือกตั้งในเร็ววัน โดยที่ประชาชนไม่ได้ให้ความสำคัญกับการซื้อสิทธิ์ขายเสียงเหมือนที่เคยผ่านมา (Nacha & Kamnuasilpa, 2019, pp. 546-547) ซึ่งการเลือกตั้งกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองระดับท้องถิ่นในช่วงทศวรรษที่ 21 ได้เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอด ในปัจจุบันนักการเมืองพรรคการเมืองได้ลงแข่งขันในการเมืองระดับท้องถิ่นมากขึ้นไม่ใช่เฉพาะคนในท้องถิ่นหรือญาติพี่น้องกันแล้ว และประชาชนจะตัดสินใจเลือกใครก็ขึ้นอยู่กับว่าเขาเป็นนโยบายอะไรมีวิสัยทัศน์แบบไหน ซึ่งจากการเลือกตั้งท้องถิ่นครั้งล่าสุดจะเห็นว่าผู้สมัครนั้นมีความหลากหลายและมีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ทำให้การเลือกตั้งท้องถิ่นมีการแข่งขันที่เป็นรูปธรรมมากขึ้นด้วย (Siripanya, 2021, p.152) ทำให้ผู้วิจัยมีแนวคิดที่จะศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่เกิดขึ้นภายหลังการเลือกตั้งท้องถิ่น เมื่อมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่นนั้นได้ถูกขับเคลื่อนมายาวนาน และการเมืองท้องถิ่นในภาพรวมนั้นเป็นสิ่งคาดเดาได้ยาก แต่กลับเป็นสิ่งที่อยู่กับการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชน

เป็นสิ่งที่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด และยังเป็นสิ่งที่สร้างแรงกดดันให้กับผู้ที่เข้ามาในฐานะเป็นผู้บริหารและรับแก้ไข ปัญหาในพื้นที่เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ซึ่งได้มีการรอบการวิจัยเพื่อมุ่งอธิบายในสองประเด็นหลักคือ 1) พฤติกรรมทางการเมืองของประชาชน และ 2) พฤติกรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น ซึ่งแต่ละประเด็นหลัก แบ่งเป็น 2 ประเด็นย่อยคือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองและการตื่นตัวทางการเมือง ซึ่งได้แสดงกรอบการวิจัยดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยวิเคราะห์ข้อมูลจาก 2 ส่วน คือ ข้อมูลปฐมภูมิได้จากการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งหมด 3 กลุ่ม ได้แก่ ประชาชน นักการเมืองท้องถิ่น และข้าราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างโดยมีแนวคำถามในการสัมภาษณ์ และข้อมูลทุติภูมิได้จากสถิติการเลือกตั้งท้องถิ่นจากพื้นที่ศึกษา

ขอบเขตพื้นที่การวิจัย

งานวิจัยนี้ได้ทำการศึกษาพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5 แห่ง ประกอบด้วยระดับเทศบาลตำบล 2 แห่ง (ทต.) และระดับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) 3 แห่ง โดยใช้งบประมาณการรายจ่าย จากการจัดสรรอุดหนุนและการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหลักเกณฑ์ การคัดเลือกพื้นที่ศึกษา ตามข้อมูลข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565 ที่บันทึกผ่านระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ (e-LAAS : Electronic local administrative accounting system) ของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ทั้งหมด 5 แห่ง แสดงรายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 สรุปรายจ่ายประมาณการปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) พื้นที่ศึกษา

ระดับ	อปท.	รายรับปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 (ล้านบาท)	การจัดลำดับรายรับ
อบต.	อบต.บ้านเพชร	25.5	น้อยที่สุด
อบต.	อบต.บ้านดอน	42.7	ใกล้เคียงค่าเฉลี่ย
อบต.	อบต.ผักปัง	80.0	มากที่สุด
เทศบาลตำบล	ทต.บ้านเพชรภูเขียว	65.0	น้อยที่สุด
เทศบาลตำบล	ทต.บ้านแก้ง	90.2	มากที่สุด

ที่มา : Banphet Subdistrict Administrative Organization, 2021, p. 4; Bandon Subdistrict Administrative Organization, 2021, p. 5; Pakpang Subdistrict Administrative Organization, 2021, p. 5; Bankaeng Subdistrict Municipality, 2021, p. 5; Banphet Phukieo Subdistrict Municipality, 2021, p. 6.

จากตาราง 1 พบว่าในพื้นที่ระดับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีการประมาณการงบประมาณรายรับรายจ่ายจากน้อยที่สุดไปถึงมากที่สุด ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเพชร องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดอน และองค์การบริหารส่วนตำบลผักปัง ตามลำดับ และในพื้นที่ระดับเทศบาลตำบล มีการประมาณการงบประมาณรายรับรายจ่ายจากน้อยที่สุดไปถึงมากที่สุด ได้แก่ เทศบาลตำบลบ้านเพชรภูเขียว และเทศบาลตำบลบ้านแก้ง ตามลำดับ

การกำหนดกลุ่มประชากร

กลุ่มตัวอย่างประชากรผู้ให้ข้อมูลหลักของงานวิจัยนี้ มีจำนวนทั้งหมด 27 คน จาก 5 พื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย 3 กลุ่มหลักได้แก่กลุ่มที่ 1 ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง โดยมีการคัดเลือกจากผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) หรือบุคคลที่มีประสบการณ์มีบทบาทในสังคม พื้นที่ละ 3 คน รวมเป็น 15 คน กลุ่มที่ 2 นักการเมืองท้องถิ่น คัดเลือกโดยกำหนดเป็นตำแหน่งนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลตัวแทนฝ่ายบริหาร รวม 2 คน สมาชิกสภาเทศบาลตำบลตัวแทนฝ่ายสภาท้องถิ่น รวม 2 คน และผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือสมาชิกสภาตำบล รวม 3 คน และรวมทั้งสิ้นเป็น 7 คน และกลุ่มที่ 3 ข้าราชการท้องถิ่น ในตำแหน่งปลัดเทศบาลตำบลหรือปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหรือหัวหน้าสำนักงานปลัดฯ โดยจะต้องมีประสบการณ์ทำงานในพื้นที่อย่างน้อย 1 ปี พื้นที่ละ 1 คน รวมเป็น 5 คน

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างคำถามการสัมภาษณ์โดยยึดหลักตามวัตถุประสงค์การวิจัยและกรอบแนวคิดการวิจัย ซึ่งส่งผลให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบก่อนลงพื้นที่เก็บข้อมูล โดยทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นรายบุคคลเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก ลักษณะการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structure interview) โดยมีแนวคำถามในการสัมภาษณ์ใน 2 ประเด็น คือ การตื่นตัวทางเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งได้รับการพิจารณาและเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เรียบร้อยแล้ว

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับข้อมูลปฐมภูมิผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นการสัมภาษณ์รายบุคคล ระหว่างการสัมภาษณ์ใช้วิธีจดบันทึกพร้อมทั้งการบันทึกเสียง และก่อนบันทึกเสียงได้แจ้งเพื่อขออนุญาตผู้ถูกสัมภาษณ์ก่อนทุกครั้ง และสำหรับข้อมูลทุติยภูมิเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น ผลการเลือกตั้งในพื้นที่ศึกษา โดยใช้วิธีติดต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอข้อมูลและการสืบค้นออนไลน์

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการค้นหาแก่นสาระที่ช่วยอธิบายตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยหลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูล นำข้อมูลเข้าสู่กระบวนการจัดระเบียบข้อมูลและสร้างรหัสข้อมูล เชื่อมโยงคำตอบที่สัมพันธ์กันนำมาวิเคราะห์และสรุปผลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการวิจัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย ตามวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนและนักการเมือง โดยศึกษาใน 2 ประเด็น คือ การตื่นตัวทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมือง สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

พฤติกรรมทางการเมืองของประชาชน

1. การตื่นตัวทางการเมือง โดยสภาพการเมืองท้องถิ่นในพื้นที่ที่ศึกษาพบว่า ภายหลังจากที่มีข่าวการเลือกตั้งท้องถิ่นถูกปล่อยออกมา ประชาชนค่อนข้างมีความตื่นตัวและเกิดบรรยากาศการเมืองที่คึกคักขึ้น เช่น มีการพูดคุยเกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่นตามชุมชนหมู่บ้านผ่านการสนทนากลุ่ม สื่อวิทยุ และในสื่อสังคมออนไลน์ อย่างแพร่หลาย โดยมีการพูดคุยสนทนาหลายประเด็น เช่น ตัวเต็งผู้ที่จะลงสมัครว่าใครจะลงสมัครแข่งขันกันบ้าง พรรคการเมืองที่มาอยู่เบื้องหลัง คุณสมบัติของผู้สมัครที่ได้กำหนดออกมาใหม่ การลดจำนวนสมาชิกสภาท้องถิ่นและอีกในหลาย ๆ ประเด็นที่ประชาชนมีพูดคุยสนทนากัน จึงสามารถตีความได้ว่าประชาชนค่อนข้างมีความตื่นตัวกับการเลือกตั้งท้องถิ่นเป็นอย่างดีสืบเนื่องจากประเด็นสำคัญคือการเลือกตั้งท้องถิ่นว่างเว้นมานานเป็นเวลากว่า 10 ปี ทำให้ประชาชนต้องการให้เกิดการเลือกตั้งทั้งระดับประเทศและระดับท้องถิ่น ซึ่งจากข้อมูลการออกมาใช้สิทธิ์ของประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในพื้นที่ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดชัยภูมิ ที่ผ่านมามีประมาณเฉลี่ยร้อยละ 72 ของผู้มีสิทธิ์ทั้งหมด (Department of Local Administration, 2021, online) เป็นประเด็นสำคัญที่ยืนยันได้ว่าประชาชน มีความตื่นตัวต่อการเลือกตั้งท้องถิ่นเป็นอย่างดี ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้กล่าวในประเด็นนี้ว่า

“...ก็คิดว่าเปลี่ยนไปครับ ก็ในทางที่ดีครับ รู้สึกว่ากระตือรือร้นมากขึ้นครับ แบบว่าการเมืองที่ว่าเราจะได้สมาชิกเนี่ยแหละครับ ที่จะมาทำงานหรือว่าท่านนายกได้มาเป็นตัวแทนและได้งบประมาณมาให้เนี่ยแหละครับ ชาวบ้านก็กระตือรือร้นครับ...” (Eligible Voter, Interview, 7 December, 2021)

“...จากมุมมองของผมนะครับจากการเลือกตั้งท้องถิ่นครั้งล่าสุดคือวันที่ 28 พฤศจิกายน 2564 ที่ผ่านมา ผมมองว่าเป็นการเมืองที่มีความเข้มข้นและดีมาก เพราะว่าประชาชนมองเห็นความสำคัญในการเลือกตั้งในครั้งนี้มาก อาจจะเพราะว่ายาวนาน 8 ปี 9 ปี...” (Local Politician, Interview, 8 December, 2021)

สืบเนื่องจากการเลือกตั้งท้องถิ่นได้ถูกว่างเว้นมานานดังที่กล่าวไว้ในข้างต้นนั้น ซึ่งส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคงผู้บริหารท้องถิ่นและสภาท้องถิ่นชุดเดิมถูกแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอย่างต่อเนื่องยาวนาน 8 ถึง 9 ปี จากที่มีวาระคราวละ 4 ปี กระบวนการทำงานการบริหารท้องถิ่นก็อาจจะเป็นวิธีเดิม สิ่งเดิม ๆ ซึ่งประชาชนอาจมองว่าปัญหาในพื้นที่บางอย่างอาจจะไม่ได้ถูกแก้ไขในตรงตามความต้องการของประชาชน จนอาจจะเห็นสาเหตุที่ทำให้ประชาชนอยากเห็นการเปลี่ยนแปลงในการเมือง อยากเปลี่ยนคนใหม่อยากเห็นการบริหารแบบใหม่และอยากเห็นผลงานใหม่ ๆ ซึ่งก็เห็นได้ว่า จากข้อมูลสถิติผลการเลือกตั้ง อบต. ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2564

ที่ผ่านมาผลการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ทั้งหมด 9 แห่ง พบว่ามี 2 แห่ง ที่ได้ทีมบริหารชุดเดิม และอีก 7 แห่ง ได้ทีมบริหารชุดใหม่ทั้งหมด และผลการเลือกตั้งเทศบาลทั้งหมด 4 แห่ง เมื่อเดือนมีนาคม 2564 ที่ผ่านมา ผลการเลือกตั้งได้นายกเทศมนตรีคนใหม่ 3 แห่ง คนเดิม 1 แห่ง อย่างไรก็ตาม ในเรื่องการตัดสินใจของประชาชนว่าจะเลือกผู้สมัครคนใดนั้น พบว่าประชาชนก็มีเกณฑ์การตัดสินใจเลือกผู้สมัครด้วยปัจจัยหลายด้านด้วยกัน เช่น การพิจารณาจากคุณสมบัติของผู้สมัครความรู้ความสามารถเฉพาะตัวของผู้สมัคร การลงพื้นที่หาเสียงเรียกคะแนน การนำเสนอนโยบายที่น่าสนใจและมองเห็นเป็นรูปธรรม มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่ไปในทิศทางเดียวกันและรวมถึงคุณสมบัติที่เคยสร้างไว้ในพื้นที่ แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่า ยังมีประชาชนบางกลุ่มที่เลือกคนในเครือญาติตนเอง หรือจากความสัมพันธ์ส่วนตัว เช่น พ่อแม่ พี่น้อง ลูกหลาน กลุ่มเครือญาติ กลุ่มเพื่อนฝูง เป็นต้น โดยไม่ได้พิจารณาจากหลักเกณฑ์ใด ๆ นอกจากการช่วยเหลือ เอื้อประโยชน์สนับสนุนกัน แต่อย่างไรก็ตาม ในเรื่องการซื้อเสียงขายเสียงในพื้นที่นั้นพบว่าประชาชนส่วนใหญ่มองว่าการจ่ายเงินซื้อสิทธิ์ไม่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้สมัคร การจ่ายเงินไม่ได้การันตีว่าคนนั้นจะเป็นผู้ชนะการเลือกตั้งเสมอไป เพราะผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งมีเกณฑ์การพิจารณาเลือกโดยจะเลือกคนที่อยู่ในใจตนเองมากกว่า แต่ก็มีคนส่วนน้อยเท่านั้นที่จะเลือกตามการจ่ายเงิน ดังที่ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งได้กล่าวในประเด็นนี้ว่า

“...การเลือกตั้งล่าสุดเนี่ย เราเว้นมาเป็น 8 ปี 10 ปี เนาะ พอมีการเลือกตั้งครั้งล่าสุดคือเทศบาลแล้วมา อบต. ถึงจะไปกรุงเทพมหานครเนาะ ก็เห็นการเปลี่ยนแปลงจากการลงพื้นที่ ลงหาเสียง ส่วนมากจะเป็นคนใหม่ ซึ่งเปรียบเทียบให้เห็นได้ว่า พี่น้องประชาชนต้องการความใหม่ ๆ มันก็จะย้อนกลับไปที่ว่า คนรุ่นใหม่เป็นยังไง จะเป็นคนใหม่ส่วนใหญ่เนาะ จากผลการเลือกตั้ง 80-90 % เพราะฉะนั้นประชาชนมีความคิดที่ต้องการความใหม่ คือคนเก่าอาจจะมั่งมีทั้งคำทั้งชาว แต่ใหม่จะคาดหวังกับคนใหม่สูง...” (Local Politician, Interview, 7 December, 2021)

“...ก็คือเปลี่ยนไปในลักษณะที่เลือกคนที่มีความรู้ความสามารถรับมากกว่าเงินครับ เรื่องเงินก็มีบางส่วนครับแต่ว่าเรื่องที่คนมีความรู้ความสามารถก็จะมาก่อนส่วนหนึ่งครับ...” (Eligible Voter, Interview, 7 December, 2021)

“...เดี๋ยวนี้เงินซื้อไม่ได้แล้วนะครับ จากที่ผมเห็นนะ บางทีถ้าไม่ได้ใจประชาชนหรือความรู้ความสามารถไม่ถึง เขาก็ไม่เอาจริง ๆ นะครับ...” (Municipal Clerk, Interview, 9 December, 2021)

2. การมีส่วนร่วมทางการเมือง ถึงแม้ว่าการเมืองท้องถิ่นและการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทยนั้น ได้เกิดขึ้นมายาวนาน แต่ค่อนข้างจะปรากฏชัดเจนภายหลัง ปี พ.ศ. 2540 ซึ่งเป็นผลพวงของการปฏิรูปการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จนเป็นจุดกำเนิดของรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน ปี พ.ศ. 2540 การเปิดโอกาสเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การสร้างการเรียนรู้จากสถาบันพื้นฐาน เช่น ครอบครัว สถานศึกษา จะช่วยกล่อมเกล่าทำให้ประชาชนได้รู้จักประชาธิปไตยมากขึ้น ยิ่งการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการเมืองมากเท่าไรก็แสดงถึงการพัฒนาการเมืองของประชาธิปไตยมากขึ้นเท่านั้น ซึ่งในปัจจุบันถือว่าประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสนใจการเมืองมากขึ้นจากแต่ก่อนมาก ซึ่งจะเห็นได้จากหลายกิจกรรม เช่น การรับฟังการปราศรัยหาเสียง การร่วมรณรงค์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง การพูดคุยในกลุ่มสนทนาเรื่องการเมือง เรื่องผู้นำท้องถิ่นผู้นำชุมชน การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านช่องทางออนไลน์ และที่สำคัญคือประชาชนตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตัวเองที่จะต้องไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งมากขึ้น ซึ่งการศึกษานี้พบว่าประชาชนได้มีส่วนร่วม

ทางการเมืองโดยมีส่วนร่วมทางอ้อมคือให้ความสนใจกับการออกไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งทั้งกลุ่มคนมีอายุและคนรุ่นใหม่ และข้อมูลประชาชนที่ออกมาใช้สิทธิ์เลือกตั้งก็มีเปอร์เซ็นต์เพิ่มขึ้นตามที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ซึ่งตามข้อมูลที่ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้กล่าวในประเด็นนี้ว่า

“...ถือว่าเปลี่ยนแปลงเยอะเลยนะ ทั้งกฎหมายการเลือกตั้งที่ประชาชน เค้าเรียนรู้เพิ่มมากขึ้นและการเลือกตั้ง โดยเฉพาะการเลือกตั้งองค์การบริหาร ส่วนตำบลเพราะถือว่ามีความใกล้ชิดกับประชาชนและท้องถิ่นใกล้ชิดเป็นอย่างมาก ทำให้ประชาชนตื่นตัวการออกมาใช้สิทธิ์ทางการเมือง...” (Chief of the Office of the Subdistrict Administrative Organization, Interview, 8 November, 2021)

“...ครับก็มีการเปลี่ยนแปลงครับ เพราะว่ามานานครับที่ไม่ได้มีการเลือกตั้ง กี่ 7-8 ปีนะ ครึ่งที่แล้วก็เป็นเลือก สส. แล้วก็มาเป็น อบจ. แล้วก็มาเป็นท้องถิ่น ระดับตำบลครับ แล้วกลุ่มเยาวชนรุ่นใหม่มีการตื่นตัว ในการที่จะสามารถออกสิทธิ ออกเสียงเป็นของตัวเอง เพื่อแสดงออกในทางประชาธิปไตยครับ ก็มีการตื่นตัว มากขึ้นครับ...” (Eligible Voter, Interview, 11 November, 2021)

พฤติกรรมทางการเมืองของนักการเมือง

นักการเมืองท้องถิ่นถือว่าเป็นที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาพื้นที่ในท้องถิ่น เป็นตัวแทนที่ประชาชน เลือกให้เข้าไปในสภาท้องถิ่น มีความใกล้ชิดประชาชนเป็นคนที่และเป็นที่คาดหวังของประชาชนมากที่สุด จากการปรับปรุงกฎหมายที่มีการแก้ไขไปตามยุคสมัยและกระแสสังคมที่เปลี่ยนไป ส่งผลทำให้การปรับตัว ของนักการเมืองก็ต้องเปลี่ยนไปเช่นกัน ซึ่งงานวิจัยนี้จะได้อธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางการเมือง ของนักการเมือง โดยแยกออกเป็น 2 ประเด็น คือ การตื่นตัวทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมือง

1. การตื่นตัวทางการเมือง ไม่ว่าในยุคสมัยใดก็ยังคงกล่าวได้เสมอว่ากฎหมายนั้นเป็นตัวกำกับการทำงาน ของนักการเมืองไม่ว่าจะเป็นนักการเมืองระดับประเทศและนักการเมืองระดับท้องถิ่นเอง ที่จะต้องปรับตัวหรือทำตามกรอบ ที่กฎหมายกำหนดให้ และก็เช่นเดียวกันจากผู้ให้ข้อมูลหลักพบว่า นักการเมืองท้องถิ่นมีความกระตือรือร้น พยายามที่จะพัฒนาตัวเองทั้งด้านความรู้ความสามารถและเพื่อให้มีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) กำหนด คือพยายามให้ได้มาซึ่งคุณสมบัติและความรู้ความสามารถ เช่น วุฒิการศึกษา พัฒนาความรู้ เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี การใช้งานคอมพิวเตอร์ การใช้สื่อออนไลน์ในการทำงาน โดยที่ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวไว้ว่า

“...การเมืองเนี่ย ผู้นำจะมีการเปลี่ยนผ่านไปเรื่อย ๆ ผู้หลักผู้ใหญ่ คนแก่เฒ่า บ้านเราจะเริ่มมองเห็นความเป็นคนรุ่นใหม่ ถ้านักการเมืองรุ่นเก่าที่เดินตามหลัง ลำหลัง ซึ่งในการต่อสู้ด้านการบริหารจัดการจะไม่ทันเขา รุ่นเก่าไม่ทันจริง ๆ รุ่นเก่า ก็คืออำนาจบารมี ต่อไปอำนาจบารมีจะเริ่มจางหายไป ต่อไปจะเป็นคนรุ่นใหม่ เปลี่ยนถ่านขึ้นมาเรื่อย ๆ เริ่มคือคลานเข้ามาแทนที่ ทั้งนี้ผู้นำเนี่ยมันต้อง กระฉับกระเฉงตลอด ถ้าเรายังช้า เราไม่ทันเขาแน่นอน...” (Local Politician, Interview, 30 November, 2021)

“...วุฒิการศึกษาก็ทำให้คนในท้องถิ่นบางท้องถิ่นที่วุฒิการศึกษาไม่ได้ คุณสมบัติ มีความกระตือรือร้นเพื่อให้ได้มาเป็นผู้สมัคร...” (Local Politician, Interview, 7 November, 2021)

นอกจากนี้ ในการเลือกตั้งท้องถิ่นที่ผ่านมาผลปรากฏว่ามีผู้ลงสมัครหน้าเก่าและหน้าใหม่เพิ่มขึ้น แสดงให้เห็นว่าไม่ใช่แค่ประชาชนผู้มีสิทธิ์เท่านั้นที่มีความตื่นตัวทางการเมือง นักการเมืองและผู้ลงสมัคร หรือนักการเมืองหน้าใหม่เอง ก็มีความตื่นตัวเพิ่มขึ้นเช่นกัน ทั้งนี้ก็ส่งผลทำให้มีการแข่งขันสูงขึ้น การหาเสียงที่เข้มข้น ในพื้นที่เป็นอย่างมาก ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูลหลักได้ให้ไว้ว่า

“...พฤติกรรมทางการเมืองของประชาชน การแข่งขันเปลี่ยนเป็นหลังมือ ไปเลยครับ เพราะว่า การแข่งขันสูงมาก เพราะเอาแค่คนเดียวครบปกติจะมี 2 คน บางหมู่บ้านเอาคนเดียวมีคนสมัครตั้ง 5 คนก็มีครับ อันนี้เป็นรูปแบบที่เปลี่ยนไป แต่ก่อนนี้ 2 คนนี้ใช้เลย...” (Chief of the Office of the Subdistrict Administrative Organization, Interview, 30 November, 2021)

“...เมื่อก่อนนี้ ส่วนใหญ่จะมีแต่ผู้สูงอายุ แต่ถ้าดูตอนนี้ อย่างถ้าเขตเทศบาล ที่ผ่านมาที่ตัวเองอยู่เนี่ยคะ คนรุ่นใหม่เยอะเลย มีแต่คนหนุ่ม ๆ ทั้งนั้นค่ะ ที่สอบผ่าน สมาชิกสภาค่ะ ตีมาก ๆ เลย เพราะเมื่อก่อนคนรุ่นใหม่เค้าไม่คิดที่จะลงพื้นที่ แต่ ณ ตอนนี้ ส่วนใหญ่คนที่มาสมัครก็ระดับปริญญาตรีขึ้นค่ะ...” (Eligible Voter, Interview, 10 November, 2021)

2. การมีส่วนร่วมทางการเมือง ในปัจจุบันกระแสนักการเมืองรุ่นใหม่อายุน้อยที่ออกมาเปิดตัวในหลายพรรคการเมือง ซึ่งก็สร้างเสียงฮือฮาได้เป็นอย่างดี และเสียงตอบรับจากประชาชนก็มีแนวโน้มไปในทางดีที่ขึ้น ไม่ใช่เฉพาะในการเมืองระดับประเทศเท่านั้น แต่ในการเมืองระดับท้องถิ่นเองก็เช่นกัน ซึ่งการศึกษานี้ก็ได้พบว่าพบว่ากลุ่มคนรุ่นใหม่ให้ความสนใจเข้าไปเป็นนักการเมืองท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น แต่ทั้งนี้ก็ยังถือว่าไม่มากถ้าเทียบกับจำนวนนักการเมืองท้องถิ่นทั้งหมด แต่ก็มีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้น ซึ่งแนวคิดและอุดมการณ์ของคนรุ่นใหม่ค่อนข้างชัดเจนโดยเน้นขายความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ทำให้ได้รับความนิยมจากประชาชนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลักได้กล่าวถึงบทบาทของนักการเมืองรุ่นใหม่ไว้ดังนี้

“...อันนี้ก็แสดงออกให้รู้ว่าคนรุ่นใหม่ เขาก็จะมีแนวคิด ความคิดเห็นรูปแบบใหม่ในการที่จะบริหารบ้านเมืองให้เจริญก้าวหน้าครับ ก็ถือว่าเป็นโอกาสดีครับ มีความรู้ใหม่ มีความรู้ความสามารถที่จะมาบริหาร มารับใช้พี่น้องประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนครับ...” (Eligible Voter, Interview, 11 November, 2021)

“...ครับมีประสิทธิภาพมากขึ้นอยู่แล้วครับ คนรุ่นใหม่ หนุ่มสาวเนี่ย เป็นคนที่มีความสามารถ ได้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ซึ่งจะให้ความสำคัญมากกว่าเดิมมากกว่าสมัยเก่า ๆ มาบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่นนะครับ ไม่ใช่ว่าเป็นเรื่องของผู้ใหญ่เหมือนเดิมแล้ว ซึ่งทุกวันนี้เห็นได้จากการสมัครของสมาชิกสภาท้องถิ่น รัฐบาลท้องถิ่น ล้วนแต่เป็นผู้ที่ คนหนุ่มสาว มากขึ้นกว่าเดิมครับ...” (Municipal Clerk, 9 December, 2021)

อภิปรายผล

จากการศึกษาของงานวิจัยในประเด็นของพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชน โดยพิจารณาในภาพรวมนั้นพบว่าประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมืองกับการเลือกตั้งท้องถิ่นที่ผ่านมาเป็นอย่างดี สืบเนื่องจากประเด็นสำคัญคือการเลือกตั้งท้องถิ่นว่างเว้นมานานเป็นเวลาเกือบ 10 ปี ทำให้ประชาชนต้องการให้เกิดการเลือกตั้งทั้งระดับประเทศ

และระดับท้องถิ่น และส่งผลทำให้ประชาชนอยากเห็นการเปลี่ยนแปลงเกิดการตื่นตัวที่ต้องการเห็นการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ เกิดขึ้นในวงการการเมืองท้องถิ่น นอกจากนั้นแล้วประชาชนยังมีเกณฑ์การตัดสินใจเลือกผู้สมัคร โดยให้ความสำคัญกับหลักความรู้ความสามารถและผลงานที่เคยทำในพื้นที่มากกว่าการขายชื่อสิทธิ์เสียงที่ค่อนข้างไม่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชน และจากการศึกษาวิจัยนี้ยังสามารถสรุปได้ว่า ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมืองโดยมีส่วนร่วมทางอ้อมคือให้ความสนใจกับการออกไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งทั้งกลุ่มคนมีอายุและคนรุ่นใหม่

จากการศึกษาของงานวิจัยในประเด็นของพฤติกรรมทางการเมืองของนักการเมือง สามารถสรุปและวิเคราะห์ได้ว่า นักการเมืองท้องถิ่นในยุคปัจจุบันมีค่อนข้างมีความตื่นตัว ซึ่งอธิบายในเชิงว่ามีความพยายามที่จะพัฒนาตัวเองทั้งด้านความรู้ความสามารถและเพื่อให้มีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) เช่น วุฒิการศึกษา พัฒนาความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี เพื่อให้ทันกับยุคสมัยทันกับกระแสของประชาชน นอกจากนี้ ยังพบว่าผู้ลงสมัครทั้งหน้าเก่าและหน้าใหม่เพิ่มขึ้น นักการเมืองและผู้ลงสมัครหรือนักการเมืองหน้าใหม่เองก็มีความตื่นตัวเพิ่มขึ้น ส่งผลทำให้มีการแข่งขันทางการเมืองที่สูงขึ้น และยังพบว่า กลุ่มคนรุ่นใหม่ให้ความสนใจเข้าไปเป็นนักการเมืองท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม ก็ยังถือว่าไม่มากถ้าเทียบกับจำนวนนักการเมืองท้องถิ่นทั้งหมด แต่ก็มีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้น

ข้อค้นพบจากงานวิจัยครั้งนี้ ทำให้สามารถสรุปได้ว่าประชาชนให้ความสำคัญกับการเมืองท้องถิ่นมีความตระหนักในสิทธิของตนเองเมื่อเทียบกับสมัยก่อน ถึงแม้ว่าการซื้อสิทธิ์ขายเสียงจะมีบ้างในการเลือกตั้งท้องถิ่นแต่ก็ไม่ได้มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกผู้สมัคร ซึ่งในงานวิจัยนี้ค่อนข้างแตกต่างจากงานวิจัยของชูศักดิ์ คำลั่น และกฤษณา ไวรสารวง (Khamlont & Vaisamyuat, 2020, pp. 388-389) ซึ่งได้อธิบายว่า การทุจริตการเลือกตั้งท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังคงมีอยู่ในพื้นที่ เนื่องจากสาเหตุว่ากฎหมายไม่มีความชัดเจนหรือเด็ดขาด มีการตั้งพรรคพวกเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวอยู่ และผู้วิจัยยังค้นพบว่า หลังจากการเลือกตั้งท้องถิ่น ระดับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เมื่อ 28 พฤศจิกายน พ.ศ.2564 ที่ผ่านมา ทั้งประชาชนและนักการเมืองท้องถิ่นมีความตื่นตัวกับการเลือกตั้งและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากการออกมาใช้สิทธิ์เลือกตั้งของประชาชนและผลการเลือกตั้งก็พบว่าผู้สมัครหน้าใหม่เป็นกลุ่มที่ได้รับคะแนนเสียงได้ครองที่นั่งผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น ซึ่งค่อนข้างจะแตกต่างจากสถิติ ธนานิธิโชติ (Thananithichot, 2021, online) ที่ได้อธิบายว่าในการเลือกตั้งระดับเทศบาล ในเดือนมีนาคม ปี พ.ศ. 2564 ที่กลุ่มผู้สมัครหน้าใหม่ได้ที่นั่งผู้บริหารท้องถิ่นเป็นส่วนน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนที่นั่งทั้งประเทศยังถือว่าน้อยมาก ซึ่งสามารถสรุปข้อค้นพบใหม่ที่ได้จากงานวิจัยนี้คือในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นมีผู้สมัครหน้าใหม่เข้าสู่การเมืองท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ และประชาชนในท้องถิ่นอยากเห็นการเปลี่ยนแปลงในท้องถิ่น จึงตัดสินใจทดลองเลือกผู้บริหารท้องถิ่นหน้าใหม่เป็นจำนวนมากขึ้น ตรวจสอบได้จากผลการเลือกตั้ง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษางานวิจัยครั้ง

ผู้วิจัยค้นพบว่า หน่วยงานภาครัฐควรให้การส่งเสริมผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นโดยให้ความสำคัญการบริหารเชิงนโยบาย เปิดโอกาสหรือช่องทางให้มีการเผยแพร่นำเสนอนโยบายการผลักดันนโยบายให้เกิดเป็นแผนปฏิบัติงาน สร้างโอกาสการพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น สร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชน เพื่อสามารถตอบสนองความต้องการกับแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่ได้จริง ซึ่งแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกัน สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนได้มองเห็นความสำคัญของการพัฒนาท้องถิ่น เช่น

1. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีสื่อประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งท้องถิ่นให้ประชาชนออกมาใช้สิทธิ์ มีสื่อที่ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนกระบวนการเลือกตั้งแก่ประชาชนทราบ ปลุกจิตสำนึกให้ประชาชนเข้าใจถึงหลักของประชาธิปไตยอย่างแท้จริง
2. ควรจัดให้องค์ปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถจัดเวทีการพบปะระหว่างผู้สมัครและประชาชน โดยจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบล่วงหน้า เปิดโอกาสให้ผู้สมัครได้นำเสนอนโยบายของตนเอง
3. เปิดช่องทางให้ประชาชนได้รับรู้รับทราบเกี่ยวกับการเบิกจ่ายขององค์ปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการตรวจสอบความโปร่งใส สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น
4. ส่งเสริมให้องค์ปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถเบิกจ่ายเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนที่เป็นกรณีเร่งด่วน เช่น อุทกภัย วาตภัย อัคคีภัย ภัยแล้ง เป็นต้น ได้ตามขั้นตอนที่รวดเร็วมากขึ้น เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ว่าประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่ายและขอความช่วยเหลือได้ทันทางที่

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่าควรมีการศึกษาเชิงนโยบาย ปัจจัยที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางการเมือง ลักษณะที่รูปแบบของนโยบายที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองที่จะส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่น การตรวจสอบการบริหารการทำงานด้วยความโปร่งใส การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การส่งเสริมด้านเศรษฐกิจ เพื่อการแก้ไขปัญหาที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างตรงจุดตรงประเด็นมากที่สุด และหลักเกณฑ์การเลือกพื้นที่ศึกษาควรปรับให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยในครั้งต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- Bandon Subdistrict Administrative Organization. (2021). *The Budget Act of the annual expenditure budget B.E. 2565 (2022)*. Chaiphum : Bandon Subdistrict Administrative Organization. (Mineographed). (In Thai)
- Bankaeng Subdistrict Municipality. (2021). *The Budget Act of the annual expenditure budget B.E. 2565 (2022)*. Chaiphum : Bankaeng Subdistrict Municipality. (Mineographed). (In Thai)
- Banphet Phukieo Subdistrict Municipality. (2021). *The Budget Act of the annual expenditure budget B.E. 2565 (2022)*. Chaiphum : Banphet Phukieo Subdistrict Municipality. (Mineographed). (In Thai)
- Banphet Subdistrict Administrative Organization. (2021). *The Budget Act of the annual expenditure budget B.E. 2565 (2022)*. Chaiphum : Banphet Subdistrict Administrative Organization. (Mineographed). (In Thai)
- Chief of the Office of the Subdistrict Administrative Organization. (2021, 8 November). *Interview*. (In Thai)
- Chief of the Office of the Subdistrict Administrative Organization. (2021, 30 November). *Interview*. (In Thai)
- Department of Local Administration. (2021). *Local Election Statistics*. Retrieved January 5, 2022, from <https://ele.dla.go.th/public/score.do> (In Thai)
- Eligible Voter. (2021, 10 November). *Interview*. (In Thai)
- Eligible Voter. (2021, 11 November). *Interview*. (In Thai)
- Eligible Voter. (2021, 7 December). *Interview*. (In Thai)

- Khamlont, C., & Vaisamyuat, K., (2020). Network Partnerships with Anti-Corruption Mechanisms in Local Elections Surin Province. *Journal of Social Science and Buddhist Anthropology*, 5(12), 388-402. (In Thai)
- Local Politician. (2021, 7 November). *Interview*. (In Thai)
- Local Politician. (2021, 30 November). *Interview*. (In Thai)
- Local Politician. (2021, 7 December). *Interview*. (In Thai)
- Local Politician. (2021, 8 December). *Interview*. (In Thai)
- Municipal Clerk. (2021, 9 December). *Interview*. (In Thai)
- Nacha, S., & Kamnuasilpa, P. (2019). Criteria for Selecting the Representatives of Local Elections in Khon Kaen Province. *Academic Journal of Mahamakut Buddhist University Isan Campus*, 16(2), 546-557. (In Thai)
- Natthapattanan, A. (2019). *The Local Election*. Retrieved October 10, 2021 from <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=การเลือกตั้งท้องถิ่น> (In Thai)
- Office of the Council of State. (2019). *The Election Act for members of a local council or local administrators B.E. 2562 (2019)*. Retrieved November 20, 2021 from <http://web.krisdika.go.th/lawHeadPDF.jsp?formatFile=pdf&hID=0> (In Thai)
- Office of the Council of State. (2019). *The Municipality Act. (No.14) B.E. 2562 (2019)*. Retrieved November 25, 2021 from <https://ehenx.com/law64/210212023111.pdf> (In Thai)
- Office of the Council of State. (2019). *The Subdistrict Administrative Organization Act (No.7) B.E. 2562 (2019)*. Retrieved November 25, 2021, from http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2562/A/050/T_0151.PDF (In Thai)
- Pakpang Subdistrict Administrative Organization. (2021). *The Budget Act of the annual expenditure budget B.E. 2565 (2022)*. Chaiphaphum : Pakpang Subdistrict Administrative Organization. (Mineographed). (In Thai)
- Phansak, N., Nuthongkaew, K., Chamnanphuttiophon, S., Yanmetee, N., & Sirisuwanon, N., (2020). The Local Electoral Behavior of Voters in Tambol Thapraja Municipality CHA-UAT District Nakhon Si Thammarat Province. *Journal of Social Science and Buddhist Anthropology*, 5(2), 389-402. (In Thai)
- Siripanya, W. (2021). Electoral and local political movement in 21st century. *Journal of Palisueksabuddhaghosa Review*, 7(3), 141-153. (In Thai)
- Thai PBS. (2021). *Active Talk "Local Elections"*. Retrieved October 30, 2021, from <https://www.youtube.com/watch?v=GG5CeaZCoYo> (In Thai)
- Thai PBS. (2021). *Countdown "Local Elections of SAO" Democracy Return?*. Retrieved October 15, 2021, from <https://www.youtube.com/watch?v=MqBbmGTgCjQ> (In Thai)

- Thananithichot, S. (2021). *"Thanathron-Progressive Movement" Unsuccessful with Incorrect Strategy*. Retrieved October 12, 2021, from <https://www.thaipost.net/main/detail/97704> (In Thai)
- The Issander. (2019). *Democracy "Monument, Phukieo Chaiyaphum" Evidence of contemporary awakening of the Phukhieo people*. Retrieved January 15, 2021, from https://www.theisaander.com/post/phukeaw-democracymonument?msclkid=205cb7f1d06d11ec8645_ebe4b037ce10 (In Thai)
- Whongsajjachok, W. (2020). *Special Interview of Thailand's Local Elections of PAO in 2020*. Retrieved October 12, 2021, from https://www.matichon.co.th/politics/special-interview/news_2494648 (In Thai)